

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Αθήνα, 23/10/2012

ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ

ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

ΘΕΜΑ: «Αμφισβήτηση αρμοδιοτήτων της Ειδικής Επιτροπής»

Η αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της Επιτροπής να προβαίνει σε έλεγχο εμφανίζεται για πρώτη φορά στην δωδεκαετή και πλέον λειτουργία της και τους δεκάδες ελέγχους που έχει πραγματοποιήσει σε δημόσιες και ιδιωτικές Μονάδες Ψυχικής Υγείας. Η πρωτοφανής αυτή άρνηση λογοδοσίας, με επίκληση του ιατρικού απορρήτου, είναι νομικά αστήρικτη και διοικητικά εσφαλμένη. Ειδικότερα:

Η άσκηση ελέγχων νομιμότητας και ποιότητας αποτελεί βασικό δείκτη ποιότητας και αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του κράτους ενώ, ειδικότερα, η διενέργεια (ουσιαστικών και αποτελεσματικών) ελέγχων σε μια μονάδα υγείας αποτελεί μέτρο για την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας. Στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης, και βέβαια του δημόσιου συστήματος υγείας, η άσκηση ελέγχων συνδέεται με την απαίτηση διαφάνειας της δράσης του και την προστασία του πολίτη-ασθενή.

Αποστολή της Επιτροπής είναι η προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχική διαταραχή και το έργο της συνίσταται στην άσκηση εποπτείας και την διενέργεια ελέγχων. Εποπτεία και έλεγχος συνιστούν μορφές άσκησης δημόσιου ελέγχου από ένα εκ του νόμου θεσμοθετημένο ανεξάρτητο όργανο της πολιτείας (ν. 2716/1999). Η Επιτροπή *«εποπτεύει και ελέγχει την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές...»*. Πρόκειται για περίπτωση ειδικής, θεματικά προσδιορισμένης, διοικητικής εποπτείας από όργανο της κεντρικής διοίκησης. Συνεπώς, η πολιτεία έχει αναθέσει την «συνοχή της έννομης τάξης» και την «προστασία του δημοσίου συμφέροντος», εν προκειμένω την προστασία των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών, κατά τη δράση των δημοσίων νομικών προσώπων, μέσω της άσκησης εποπτείας επί των ενεργειών τους, εφόσον αυτή προβλέπεται ρητώς, και καθορίζονται τα μέσα και τα όρια της ασκούμενης εποπτείας (Επ. Σπηλιωτόπουλος, Εγχ. Διοικ. Δικαίου, Ι, 1^η εκδ. 2005, σ. 266 επ., Π.Δαγτόγλου, Γεν. Διοικ. Δίκαιο, 52004, σ. 586)

Επιπλέον, η Επιτροπή ως διοικητικό όργανο δεν αποτελεί, βέβαια, ιδιώτη αλλά δημόσια αρχή ελέγχου, ακριβώς με αρμοδιότητα την άσκηση ελέγχου. Ως εκ τούτου, όπως ορίζεται ρητώς στο ν. 2472/1997, άρ. 7^Α § 1 εδ. δ', δεν λογίζεται ως τρίτος (βλ. και Θ.Παπαχρήστου/Δ.Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Ιατρικό απόρρητο, ιατρικό αρχείο και προσωπικά δεδομένα υγείας, σε: Ο νέος Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας, εκδ. Σάκουλα, 2006, 45). Η παραπομπή του νομικού συμβούλου του ΨΝΑ στην «προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία ... του άρθρου 5 του Ν. 2690/1990» στηρίζεται στην προφανή παρεξήγηση ότι η Επιτροπή αποτελεί ιδιώτη-πολίτη (!) και όχι θεσμοθετημένο όργανο άσκησης δημόσιου ελέγχου. Όμως η Επιτροπή ασκεί *αρμοδιότητα*, που πηγάζει από το νόμο (: 2716/1999), και όχι *δικαίωμα*, όπως αρμόζει σε ιδιώτες, τις σχέσεις των οποίων προς το κράτος άλλωστε καθορίζει ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999). Ποτέ εξάλλου η άσκηση μιας νόμιμης αρμοδιότητας δεν μπορεί να

εξαρτάται από τη σύμφωνη γνώμη ορισμένων προσώπων (π.χ. ιατρών), σχήμα που συναντάται αποκλειστικά στις ιδιωτικές σχέσεις.

Στο ν. 2716/1999, άρ. 2 § 3 εδ. γ' ρητώς περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητες της Επιτροπής η διενέργεια εκτάκτων επισκέψεων σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Εξάλλου ο έλεγχος της προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχική διαταραχή συνίσταται, μεταξύ άλλων, στην με κάθε μέσο συλλογή στοιχείων για τη μεταχείριση συγκεκριμένου προσώπου ή ευρύτερης ομάδας προσώπων από ορισμένη μονάδα υγείας. Η συλλογή αυτών των στοιχείων λαμβάνει χώρα και μέσα από τα τηρούμενα ιατρικά αρχεία για τους ασθενείς. Έτσι π.χ. η «εξειδικευμένη ατομική θεραπεία», που ρητώς αναφέρεται στο ν. 2716/1999, μπορεί να ελεγχθεί μόνο μετά και από τον έλεγχο των στοιχείων του ιατρικού φακέλου του ασθενούς.

Ωστόσο η αρμοδιότητα της Επιτροπής θεμελιώνεται και εξ απόψεως προστασίας προσωπικών δεδομένων (βλ. άρ. 7 § 2 εδ. ε' υποεδ. αα' σε συνδ. με άρ. 7^A § 1 εδ. δ' ν. 2472/1997). Ειδικότερα στο μέτρο που τα ιατρικά στοιχεία των ατόμων με ψυχική διαταραχή αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα υγείας, η επεξεργασία τους επιτρέπεται εφόσον διενεργείται από δημόσια αρχή και είναι αναγκαία για την άσκηση δημόσιου ελέγχου, ενώ τα εμπλεκόμενα πρόσωπα (δηλ. τα μέλη Επιτροπής) έχουν οριστεί με νόμο και δεσμεύονται από καθήκον τήρησης του απορρήτου.

Εξάλλου, με τη διάταξη του άρ. 14 § 9 εδ. β' ν. 3418/2005 (Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας) εισάγεται εξαίρεση στην απαγόρευση πρόσβασης στα ιατρικά αρχεία ασθενούς για τα «όργανα της Ελληνικής Πολιτείας, που με βάση τις καταστατικές τους διατάξεις έχουν τέτοιο δικαίωμα και αρμοδιότητα». Τέτοιο όργανο είναι και η Επιτροπή, δοθέντος ότι αποτελεί θεσμοθετημένο όργανο της πολιτείας με σχετική αρμοδιότητα από τον «καταστατικό» της νόμο (2716/1999). Σημειώνεται ότι ο Κ.Ι.Δ. δεν περιορίζει την κάμψη του ιατρικού απορρήτου μόνο στις ανεξάρτητες αρχές ώστε κατ' αποτέλεσμα να εντάσσονται εδώ, όπως γίνεται δεκτό, και οι φορολογικοί έλεγχοι.

Όπως έχει τονιστεί στη νομική επιστήμη (βλ. *Ε.Φυτράκη*, ιατρικό απόρρητο και διαφάνεια στη δημόσια διοίκηση, Εφημ. Διοικ. Δικαίου 2006, σ. 658-665) «το ιατρικό απόρρητο, ως μέσο ελευθερίας και μοχλός προστασίας των δικαιωμάτων, δεν μπορεί να οικοδομεί ένα 'υγειονομικό άβατο' έλεγχου. Για τον λόγο αυτόν η επίκλησή του για την παρεμπόδιση των ελέγχων, ακόμα και όταν είναι υποκειμενικά άδολη, παραμένει νομικά αθεμελίωτη και πολιτικά επικίνδυνη».

Κατόπιν των ανωτέρω, καλείται το Ψ.Ν.Α. σεβόμενο τη νομιμότητα να συμβάλλει στην επιτυχή άσκηση των καθηκόντων της Επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές.

Για την Ειδική Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Βλάσης Τομαράς